Turkish Studies
International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/21, p. 299-314
DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12098
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi
Referees/Hakemler: Yrd. Doç. Dr. Abdullah İNCE – Yrd. Doç. Dr. Hasan Hüseyin TAYLAN

This article was checked by iThenticate.

EŞLER ARASI ÇATIŞMAYA NEDEN OLAN FAKTÖRLER

Yusuf GENÇ[*] *- Seda VELİ BAKİ*[**]

ÖZET

Eşler arasında yaşanan çatışmalar son yıllarda en çok tartışılan konular arasında yer almaktadır. Evliliğin doğası gereği her birlikte likte çatışmaya sebep olan faktörler bulunmaktadır. Yeni modern çekirdek aile; kurgusu, işleyişi ve özellikleri itibariyle bir takım farklılıklar ve yeni ölçütler üretmiştir. Yaşanan toplumsal değişim sonucunda kadın ve erkeğin aynı oranda çalışma hayatına girmesiyle kadına yüklenen geleneksel normlar daha fazla sorgulanmakta ve eşitlikçi bir aile yapısı benimsenmeye çalışılmaktadır. Toplumumuzda var olan bu sosyal değişimle, geniş aile çekirdek aileye dönüştüğü gibi çatışmaya sebep olan faktörler de dönüşüme uğramıştır. Bu çalışmada toplumsal değişimle birlikte evlilikte meydana gelen yeni çatışma problemlerinin tartışılması amaçlanmıştır. Ayrıca değişimle beraber yaşanan sorunların tabanına inmeye ve bu sorunların nasıl önlenebileceğine dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Yöntem olarak gözlem ve veri araştırması benimsenmiştir. Bu alanda daha önce yapılmış çalışmalar derlenmiş, mevcut bulgular değerlendirilmiş ve konu ile ilgili araştırmaların bulgularından hareketle yorumlar yapılarak eşler arası çatışmaya sebep olan faktörler üzerinde durulmuştur.

Aile içi sorunları psiko-sosyal, sosyo-ekonomik, psiko-sosyo-teknolojik, ebeveyn çocuk ilişkileri ve cinsel sorunlar olarak özetlemek mümkündür. Aile bireylerinin özgürlük, sosyo-ekonomik bağımsızlık ve bireyselleşme eğilimleri Türk aile yapısında alışılmamış yeni kriterler olarak aile içi iletişimsizliği doğurmakta ve bu durum çatışmalara yol açmaktadır. Aile bireylerinin düşünce, ihtiyaç ve beklentilerini birbirleriyle açıkça konuşma cesareti gösterememeleri, sorunlarının çözümünde rehberlik hizmeti alma ihtiyacı duymamaları, imkân ve doyumsuzluğa dayalı oluşan yüksek taleplerini sınırlayamamaları, dayanışma, kaynaşma ve tahammül kabiliyetlerini dengeli kullanamamaları çatışmaları körüklemektedir. Eşlerin çalışma yaşamları ve ekonomik gelirlerini bağımsızlaşma yerine aile geçimini destekleme, eğitim seviyeleri kendilerini ön plana çıkarma ve son sözü söyleme yerine

[*] Yrd. Doç. Dr. Sakarya Üniversitesi FEF Sosyal Hizmet Bölümü, El-mek: ygenc@hotmail.com, ygenc@sakarya.edu.tr
[**] Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü YL Öğrencisi, El-mek: sedaaveli@gmail.com

doğru karar vermeye katkı sağlama, harcama kültüründe teknolojik gelişmelere dayalı olarak savurganlık ve gösteriş yerine ihtiyaca göre bilinçli tüketim, cinsel konularda bireysel talep ve tatmin yerine kolektif bilinç ve birlikte tatmin anlayışını hâkim kılmaları eşler arasındaki çatışmaları azaltacak ve aile huzurunu artıracaktır.

Anahtar Kelimler; Aile, Evlilik, Çatışma, Aile İçi Sorunlar, İletişim

THE FACTORS LEADING TO CONFLICTS BETWEEN THE SPOUSES

ABSTRACT

The conflicts between spouses are among the subjects which have been mostly discussed recently. Regarding the nature of marriage, there are factors that lead to conflicts in every togetherness. The new, modern nuclear family editing have produced several differences and new criteria. As a result of the social change that has been experienced, the traditional norms assigned to woman are questioned more and an egalitarian family structure is trying to be adopted due to the fact that both males and females have entered the working life evenly. With this social change which is available in our society, the factors leading to conflict have been transformed like extended family's converting into nuclear family. This study aims at discussing the new conflict problems that occur in the family together with the social change. Also, it is expected to attract attention towards analyzing the background of the problems having been experienced with the change and how to prevent these problems. Observation and data research has been adopted as method. The earlier studies on this field have been collected, available findings have been evaluated and the factors leading to conflict between spouses have been given importance by commenting with our opinions related to the subject.

It is possible to summaries family problems as Psycho-social, socio-economic, psycho-socio-technological, parent-child relationships and sexual problems. Family member's freedom, socio-economic independence, and individualization tendencies create interfamilial lack of communication as unfamiliar new criteria in Turkish family structure and this situation leads to conflicts. That family members cannot show the courage in order to talk to each other clearly about their thoughts, needs and expectations, they do not need to get guidance service for the solutions of their problems, they cannot restrict their high demands based on opportunity and dissatisfaction, they cannot use their abilities of solidarity, incorporation, and tolerance in a balanced way embitters the conflicts. Spouses' supporting family life rather than independency of their working lives and economic incomes, contributing to making a right decision instead of bringing themselves and their education levels to forefront and telling the last word, conscious consumption according to the needs instead of extravagance and show off based on the technological developments in spending culture, collective consciousness and dominating understanding of satisfaction together rather than individual demand and satisfaction about sexual subjects will decrease the conflicts between the spouses and increase family tranquility.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

The societies transmit their social and cultural structure, moral and general judgments, development and sustainability to from generation to generation through the family union and preserve the social order. But even in regular and happy families in society, conflicts are encountered among spouses. Conflicts between spouses are among the much debated topics in society The new modern core family has produced a number of differences and new criteria in terms of its structure, function, and features As a result of the social change that has taken place, the traditional norms imposed on women by their involvement in the same working life of women and men are being questioned further and attempted to adopt an egalitarian family structure. With this social change that exists in our society, the factors that cause conflict as well as the transformation of the wider family into the nuclear family have been transformed.

Purpose andMethod

In this study, it is aimed to discuss the new conflict problems that have taken place in marriage with social change. In addition, efforts have been made to draw attention to the roots of the problems that emerges out of the change and how these problems can be avoided. As a methodology, observation and data research have been adopted. Previous studies have been compiled in this area, existing findings have been evaluated and comments have been made from the findings of the researches related to the subject, and the factors causing the conflict between the spouses have been emphasized.

Discussion

It is possible to summarize the domestic problems as psycho-social, socio-economic, psycho-socio-technological, parental child relations and sexual problems. Freedom, socio-economic independence and individualization tendencies of family members lead to domestic miscommunication as unconventional new criteria in Turkish family structure, eventually lead to conflicts. Tezer (1986) lists the factors leading to conflict and incompatibility in marriage using the researches made in Turkey and abroad.

The lack of communication between spouses, constant controversy of spouses, unsatisfied emotional needs, sexual dissatisfaction between spouses, disputes about money management of spouses, problems with their families, problems with children, authority struggle at home, skepticism, discrimination and disloyalty, alcohol and drug addiction, Physical aggression, disagreement in the use of leisure time, differences in political views and beliefs, complexity of current roles in the family.

These conflicts occurring between the spouses are inherent in each marital relationship and can be repeated continuously. The main problem lies in the inability to resolve the debate and clashes between spouses. The inability to resolve these conflicts in the family leads to deterioration in family and family functions. Thus, many of the problems, such as chronic health problems, psychological problems, behavioral

disorders, are triggered and fed by these conflicts in these families, where unresolved conflicts are experienced. Conflict does not help solve the problems between spouses. On the contrary, they cause negative feelings such as resentment, despair, helplessness, sadness, a sense of incomprehensibility, anger and hatred. Moreover, these ongoing conflicts cause the couples to start reacting to each other over time, and these reactions lead to behaviorally negative attitudes. Thus, these conflicts that multiply among the couples grow up to divorce.

ConclusionandRecommendations

The distribution of the roles in the traditional structure of marital life, women are obliged to work for housework and care of children while males are obliged to work and to meet financial needs. However, due to this research, women's active role in working life and the changes occurring in the family structure, move it away from ıts traditional structure and being fraught with a problem in adaptation process to the new family structure.

The new criteria that come with the modern nuclear family, the individuality of the family, the fact that they are closed to environmental factors, the adoption of the independent family structure and the freedom of the woman have caused the changes of the causes of the conflict between the spouses naturally.

With the entry of a woman into work, demands at work and at home have begun to increase and, in the case of a woman being a mother, the work that is accumulated at home and the role that has to be shared has become a source of stress among partners It is thought that women who seek equality in the family perceive themselves as more disadvantaged and have less satisfaction in their marriage. Thus, demands and pressures of women from their spouses increase, while men resist to protect the present situation, in this way conflicts between spouses are increasing.

Spouses have been exposed to the adverse effects of these changes in the families that have changed due to rapid social and technological developments. First, new strategies should be developed to analyze the structure, causes and consequences of clashes, depending on the changes that occur in the structure of relations between spouses.

Applicable policies should be developed to improve the situation by conducting professional work by the social state against adverse situations affecting the family institution. Considering constantly growing conflicts between spouses, finding easily accessible family counseling centers should be widespread and their functions should be enhanced. Conflicts between spouses should be assisted by an expert before they get to the divorce stage and awareness should be raised among the spouses in problem solving.

Unconsciousness lies beneath the many conflicts experienced by the spouse. For families who do not have enough information about marriage and spouses; at the stage of marriage, Pre-marriage training and during marriage, marriage training should be provided to raise the awareness between spouses. Follow-up work should be done and

shortcomings should be rectified to determine if this training program is influential or not.

Healthy communication is one of the prerequisites of a harmonious marriage. Communication determines the quality of marriage life, as it involves communication between spouses, being together and exchange of ideas. Since it is thought that the inadequacy of communication between spouses harms marriage, it should be known that it is difficult to maintain a harmonious marriage without solving communication problems (Özgüven, 2000, Ersanli and Kalkan, 2008). For this reason, training programs should be improved to improve communication skills and correct use of conflicts for marriage conflicts and for partners who are negatively affected and for families thought to be at risk.

These trainings for parents should be free of charge and communication skills should be tought practically in the trainings and advisory services should be provided to develop conflict resolution styles.

Priority should be given to low- and middle-socioeconomic-level families whose divorce rates are higher, with emphasis on preventive, protective and preventive services for continuity and happiness of family cohesion.

Spouses should decide to marry by making future plans, and they sould be careful about the partners they chose to be fit to their families, culture, status and their occupations, and interact with the person to marry.

During the conflict they should try not to read the mind of his partner, listen to his ideas without prejudice, listen to the affirmative attitude of each verse, stay away from blame and criticism, try to understand why he/ she thinks so and even respect his/her ideas.

The most prominent notions of a conflict-free and happy family are solidarity, mutual understanding and empathy, support and tolerance. Spouses should keep these concepts alive in the family and stay away from the concepts, behaviors and practices that will lead to conflict. The happy family is not comprised of the spouse who agrees in every way, but the spouse who can tolerate each other even on issues they are separated.

Keywords: Family, Marriage, Conflict, Family Problems, Communication

Giriş

Sosyal bir kurum olarak tanımlanan aile, toplum ve bireylerin en temel unsurunu oluşturmaktadır. Bu nedenle toplumda ailenin büyük bir önemi vardır. Aile; evlilikle başlayan; kan bağı, akrabalık ve sosyal bağlarla birbirlerine bağlanan, rol ve statüler vasıtasıyla konumlanan (Taylan, 2009:119) birbirlerini etkileyen ve çoğunlukla aynı evde yaşayan fertlerden oluşan, üyelerinin cinsel, psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılayan, yaşanılan topluma uyumlu temel birimdir (Özgüven, 2001:1).

Aile; toplumun sürekliliğini sağlayan, toplumsallaşma sürecini başlatan ve sağlıklı nesiller üreten önemli bir kurumdur (Çağlak, 2017:142). Toplumlar sosyal ve kültürel yapısını, ahlaki ve

genel yargılarını, gelişmişliğini ve sürdürülebilirliğini aile birliği sayesinde kuşaktan kuşağa aktarmakta ve toplumsal düzenini korumaktadır. Ancak toplum içindeki düzenli ve mutlu ailelerde dahi eşler arasında çatışmalara rastlanmaktadır. Çatışma; toplumdaki kişi veya gruplar arasında meydana gelen anlaşmazlıklar, uyuşmazlıklar, çekişmeler, münakaşalar ve çarpışmalara denir (Genç ve Seyyar, 2010:130). Eşler arası çatışma; eşlerden birisinin istek ve taleplerinin diğer eş tarafından engellenmesi veya engellenmek istenmesi olarak tanımlanabilir. Tümer (1998) iki farklı evlilik çatışması açıklamasına yer vererek; birincisini eşlerden birinin diğerinin eylemlerine müdahale etmesiyle ortaya çıkan kişiler arası bir süreç, ikincisini birbirine zıt ya da bağdaşmayan ihtiyaç, hedef ve beklentilerden kaynaklanan uyuşmazlık veya anlaşmazlıklar (Akt. Şengül Öner, 2013:10) olarak açıklamaktadır.

Eşler arasında meydana gelen bu çatışmalar her evlilik ilişkisinin doğasında yer almakta ve sürekli olarak tekrarlanabilmektedir. Asıl sorun mevcut şekilde eşler arasında yaşanan tartışma ve çatışmanın çözülememesi olarak görülmektedir. Aile içinde yaşanan bu çatışmaların çözülememesi aile içinde ve ailenin fonksiyonlarında bozulmalara yol açmaktadır. Çözülemeyen çatışmaların yaşandığı bu ailelerde sağlık sorunları, psikolojik sorunlar, davranış bozuklukları gibi birçok problem yaşanmaktadır.

Endüstrileşme, şehirleşme, teknolojik devrim ve küreselleşme süreci, dijital kültürün modern yaşamı kuşatması gibi sosyo-ekonomik ve yapısal etkenler, günümüzde aileyi derinden etkilemektedir (Taylan, 2016: 459). Toplumlarda gerçekleşen modernleşmeyle beraber iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması, aile kültür, değer ve yapısındaki değişimler, eğitim seviyesi, yaşanılan ortamın değişmesi gibi pek çok sebeple günümüzde ailelerin bir dönüşüm sürecine girdiği görülebilmektedir. Ailenin yapısında, tipinde, boyutlarında ve işlevlerinde önemli değişimler olmaktadır. Geniş aile küçülmüş çekirdek aileye dönüşmekte eğitim, yönlendirme, meslek edindirme gibi bazı alanlardaki işlevleri de başka sosyal kurumlara devredilmektedir (Kır, 2011:382). Böylece sanayileşme ve kentleşmenin de etkisiyle ailenin yapısı ve fonksiyonları değişmekte, geleneksel aile yerini yalnızlaşan ve bireyselleşen çekirdek ailelere bırakmaktadır. Buna göre özellikle tüm bu toplumsal değişimlerin sonucunda erkekle aynı koşullarda çalışma yaşamına katılan kadın, geleneksel değer ve normlar ile aktarılan rolleri daha fazla sorgulamakta ve daha eşitlikçi bir aile yapısını talep etmektedir (Çınar, 2008:4).

Ailenin geleneksel aileden çekirdek aileye dönüşüm sürecinde eşler arasındaki çatışmalar da dönüşüm sürecine girmektedir. Geleneksel ailede var olan eşler arasındaki çatışma sebepleri çekirdek ailenin yeni kriterlerine, kadının özgürlüğüne ve bağımsızlığına, çalışma hayatıyla gelen eşitlikçi görev ve rol paylaşımına, eşlerin evliliğe yönelik gerçekçi olmayan beklentilerine, eşlerin birbirine vakit ayıramamasına ve iletişim yetersizlikleri gibi eşler arasında çatışma yaratacak birçok soruna yerini bırakmaktadır.

Evlilik ve Aile Yapısında Dönüşüm

Evlilik toplumsal yapının temeli olan aileyi oluşturmasından dolayı tüm toplumlarda karşılaşılan bir olgudur. Evlilik, farklı cinsten iki kişinin birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla yaptıkları bir sözleşmedir (Özgüven, 2000:19). Evlilik insanın varoluşundan bu yana toplum içinde yaşamanın bir gereği olarak ben düşüncesinden biz düşüncesine adım attığı bir durum olarak görülmektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun 185. Maddesi'nde evlilik "evlenme ile çiftler arasında evlilik birliğinin kurulmasıdır. Eşler, evlilik birliğine ait mutluluğu birlikte gerçekleştirir ve çocuk bakımı, eğitim ve gözetimi gibi konularda birlikte özen gösterme konusunda sorumluluk sahibi olmakta, eşler beraber yaşam sürdürme, birbirlerine sadık olmak ve yardımda bulunmak durumundadırlar" şeklinde yer almaktadır. Diğer yönüyle evlilik, kültürler arasında farklılık gösterse de tüm toplumlarda

gelenek olarak benimsenmiş ve resmi olarak kabul edilmiş tek birliktelik şeklidir (Tarhan, 2006:13). Aynı zamanda evlilik bir kadın ve bir erkeğin arasındaki ilişkiler sistemini, duygusal bağlılığını, doğacak çocuklar için statü sağlayıcılığını üstlenmiş devletin hukuk sistemiyle desteklenmiş bir yasal ilişki biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Toplum içinde evliliğin birçok işlevi de bulunmaktadır. Özgüven (2001:60) evlilik hayatının işlevlerini; eşlerin neslin devamına ilişkin sorumlulukları yerine getirmeleri, bireylerin toplumun devamlılığını sağlayacak ve ortak toplumsal kuralları kazanacak şekilde yetiştirilmeleri, aile üyelerinin ekonomik, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamaları, çocuğun toplumsallaşmasını sağlamaları, aile üyelerine cinsiyet rollerini kazandırmaları, çocuğun toplum hayatına daha kolay uyum sağlamasını kolaylaştırmaları olarak açıklamaktadır. Bir toplumun kimliğini ve değerler dünyasını yansıtan önemli kültür ögeleri olan âdetler ve uygulamalar evlilik kurumu çerçevesinde teşekkül etmektedir (Alay, 2016:71). Evlilik, genelde ve tabiî olarak karşı cinsten iki kişi arasında, aile kurmak ve çocuk yapmak maksadıyla gerçekleşmektedir (Genç ve Seyyar, 2010). Toplumun oluşumundaki ilk adım olan evlilik aynı zamanda ailelerin oluşmasında da büyük görev ve işlevler arz etmektedir.

Aile kavramının ise kesin ve net olarak tanımını yapmanın mümkün olmadığı aşikârdır. Çünkü aile her topluma her geleneğe her çağa göre değişim ve etkileşim gösterebilmektedir. Geleneksel tanımıyla aile, "aynı çatı altında yaşayan anne, baba ve çocuklardan oluşan", "biyolojik ilişkiler sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı; o güne dek toplumda oluşturulmuş maddi ve manevi zenginlikleri kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuki dini ve benzeri yönleri bulunan toplumsal bir kurumdur" (Doğan 2008:178).

Ailenin tanımı incelendiğinde ailenin çeşitleriyle de karşılaşılmaktadır. Bunlar ailenin büyüklüğüne, yerleşim yerine ve aile özelliğine göre çeşitlenirler. Yerleşim yerlerine göre; kentsel aile, kırsal aile ve gecekondu ailesi olmak üzere üç grupta incelenir. Kentsel aile; modern hayatın tüm olanaklarından faydalanan, şehirlerde yaşayan ve aile düzeninin eşitlik üzerine kurulduğu ailelerdir. Kırsal aile; köylerde yaşayan tarım ve hayvancılıkla uğraşan ataerkil yapının hüküm sürdüğü ailelerdir. Gecekondu ailesi; kırsal yaşamdan işsizlik nedeniyle ayrılan ancak kent yaşamında kendine yer bulamayan şehrin kenarlarındaki gecekondu mahallelerinde yaşamı süren ortada kalmış ailelerdir.

Aile, büyüklüğüne göre; geleneksel geniş aile ve modern çekirdek aile şeklinde ayrıştırılabilir. Geleneksel geniş aile; birçok üyeden oluşan ve geniş akrabalık bağlarıyla varlığını sürdüren, anne-babanın, çocukların, kuzenlerin, büyükannenin ve büyükbabaların yer alabildiği, geleneksel toplumlarla özdeşleşen aile yapısı olarak görülmektedir (Yıldırım, 2013:73). Bu ailelerde evin erkeği ve büyüğü evin yöneticisi konumundadır. Çocuklar ebeveynlerin bakımından sorumlu, kadın büyüklerine ve erkeğe hizmet etmekle sorumlu, erkek evin geçimini sağlamakla sorumludur. Güçlü akrabalık bağlarına sahip olan bu aile tipinde yaşa ve cinsiyete bağlı olarak iş bölümüne rastlanmaktadır. Kadınlar da geleneğin kuvvetli koruyucuları olarak ailenin devamını sağlamakta önemli bir fonksiyon yüklenirler (Karaca, 2013:1819).

Modern çekirdek aile; anne, baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan ve sanayi devrimi sonrası kent topluluklarının aile yapısı olarak karşımıza çıkmaktadır (Dündar, 2012:50). Bu aile tipinde kadının çalışma hayatına girmesiyle kadın ve erkek arasında eşitlikçi rol paylaşımı görülmekte, aile eğitim rolünü çeşitli sosyal kurumlara, arkadaş gruplarına ve okullara bırakmaktadır. Genellikle kent yaşamını tercih eden bu aile tipleri kentin yaşama tarzını, çalışma biçimini, sosyal ilişkilerini kendine öncü olarak kabul etmektedir. Ancak günümüz modern ailesini; anne, baba, evlenmemiş çocuklar, televizyon ve internetten oluşan bir kurum olarak tanımlamam

mümkün hale gelmiştir. Özellikle internet ve televizyonun aile içinde daha fazla belirleyici olduğu görülmektedir.

Günümüz toplumlarında yaşanmakta olan değişim süreci teknolojik ve ekonomik alanların yanı sıra sosyo-kültürel alanlarda da etkisi altına almaktadır. Sanayileşme, kentleşme ve modernleşmenin etkisiyle geleneksel rollerde yaşanan dönüşüm başta olmak üzere tüm sosyal değişmeler aile kurumunu büyük ölçüde etkilemektedir (Dündar, 2012:39). Böylece aile hızlıca gelişen toplumsal değişmelerle birlikte yapısı, türü, işlevi, değerleri ve normları bakımından birçok değişikliğe uğramıştır. Modern değişimlerle ailenin içinde bulunduğu yapı ve anlayışlar yıkılarak yeni bir düzenle yeni bir aile yapı ve anlayışı oluşmaktadır. Böylece toplumuzdaki geleneksel geniş aile yapı, işlev ve zihniyet anlamında çözülerek yerini modern çekirdek aileye bırakmaktadır. Çekirdek aile geniş aileye kıyasla daha küçük, bağımsız, özgürlükçü, özerk ve kararların ortaklaşa verildiği bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aynı zamanda sanayileşme, modernleşme süreciyle birlikte bireylerin toplum ve aile içindeki rol ve statülerinde de değişimler yaşanmıştır. Günümüzde kadın figürü yalnızca ev işlerinden mesul, çocukların bakımlarıyla sorumlu olan anne modelinden sıyrılarak meslek kadınına dönüşmüştür. Erkeklerin aile içindeki üstünlüğü gün geçtikçe azalmış, kadınla arasındaki eşit fırsatlar gündeme gelmiştir. Aile içinde anne ve baba, sorumlulukları paylaşmış ve bir eşitlik akımı başlamıştır. Böylece çocuklar, baba ile daha çok ilişki içine girerek onlarla daha fazla zaman geçirmektedir. Evde ve dışarıda aktif çalışmasıyla sevgili, eş, meslektaş ve danışman olarak kadın kimliğindeki değişimden, mevcut güç dengesini sarsan bir durum olarak erkek hoşlanmamıştır (Sayıl,1994:273). Özellikle kadınların ailenin gelir getiren bir üyesi olarak kamusal anlamda değer kazanması, ailenin üstlendiği pek çok geleneksel görev ve işlevin diğer toplumsal kurumlara aktarılmasına sebep olmuştur.

Geleneksel geniş aile yapısının çekirdek aile yapısına dönüşümünde etkili olan faktörler arasında sanayileşme, tarımda mekanizasyon, işsizlik, iç ve dış göçler, nüfus yapısında meydana gelen değişimler, kentleşme, eğitim imkânların artması ve yaygınlaşması, iletişim ve ulaşım imkânlarının ilerlemesi gelmektedir (Canatan, 2013:115). Çekirdek aile yapısı bugün toplumumuzda en geniş yere sahip olmaktadır. 2016 hane halkı TÜİK verilerine göre; ülkemizdeki hane halklarının %66,9'u çekirdek ailelerden oluşmaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2016).

Zaman içinde değişen toplumsal normlarla beraber çekirdek aile ve geleneksel aileyi birbirinden ayıran birçok özellik bulunmaktadır. Bu özelliklerin başında ise hem üye sayısının hem de işlevlerinin geniş aileye göre az olması gelmektedir. Geleneksel geniş aile içinde yer alan akrabalar çekirdek aile içinde yer almamakta, böylelikle de verilen kararlar üzerinde etkileri azalmaktadır. Bir diğer ayıran özelliği ise; çekirdek aile yapısı içinde eş seçimi, aile planlaması, ikamet edilecek yer seçimi gibi konularda bireylerin kendi başına karar vermeleridir (Dündar, 2012:50).

Evlilikte Çatışma

Evlilik farklı karakterdeki iki insanın bir araya gelmesiyle oluşması nedeniyle bireyler için ne kadar sevgi ve mutluluk kaynağı olsa da aynı zamanda problem ve çatışma kaynağı da olabilmektedir. Evlilikte çıkan çatışmaların sıklıkla yaşanması ve çözülememesi halinde eşler arasında ilişkinin kalitesi düşmektedir.

Çatışma, farklı çiftlerde farklı derecelerde ortaya çıkar. İlişkileri sıkıntılı olmayan çiftler için yaklaşık haftada bir çatışmadan, sıkıntılı çiftler için günde bir ya da daha fazla çatışmaya kadar değişir (Canel, 2007:34). Evlilik yaşamında sıklıkla bu çatışmaların yoğun bir biçimde ortaya çıkması ve etkili çözümlerin üretilememesi durumunda ilişki bozulmakta, doyum azalmakta ve

boşanma durumu yaşanabilmektedir (Güven ve Sevim, 2007:50). Son yıllarda artan boşanma vakalarında geçen 'şiddetli geçimsizlik' ibaresinin altında çiftlerin yaşadığı aktif veya pasif çatışma olgusu bulunmaktadır. Son 25-30 yılın toplumsal katmanların hafızasında yer alan şiddet ve çatışmalı ortam; iktisadi ve feodal örüntünün izlerini benimsemiş olan toplumsal yapıyı ayrıştırdığı gibi, kentleşme ile ortaya çıkan yeni yaşam sarmalında savrulmalara bir meşruiyet kazandırmıştır (Sami, 2017:466).

Evlilikte uyum çatışmanın zıddıdır. Evlilikte uyum; aileyi oluşturan ve aile içi barışı yürütmekle mükellef olan eşlerin, birbirleriyle uyumlu olarak, yuvalarını kurmakla beraber bunu, sağlıklı ve huzurlu bir şekilde devam ettirebilme becerileridir. Genelde kendileriyle aynı fikirleri ve değerleri paylaşan, aynı dinde, sosyal kesimde ve benzer eğitim düzeyinde olanlar, aile içinde daha başarılı bir şekilde uyum sağlayabilmektedir (Genç ve Seyyar, 2010). Eşler duygu ve düşünce farklılıklarından kaynaklanan problemlerini diyalogla ve karşılıklı saygı ve sevgi ölçütleriyle aşabilirler. Yargılamak yerine diyalog kurmak ve kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmeye fırsat sağlamak sorunu başlamadan önce gidermeye katkı sağlayacaktır. Çatışma, uyumu engelleyen ve uyumsuzluğu doğuran unsurlardan oluşur (Genç, 2016a:185).

Evlilik ilişkileri ve çatışma ile ilgili literatür incelendiğinde, yakın ilişkilere ilişkin olarak pek çok araştırmanın yapılmış olduğu ve çatışma kavramının farklı biçimlerde tanımlandığı görülmektedir. Hatipoğlu (1993) çatışmayı bir kişinin davranışları diğerininkileri engelleyici olduğunda gözlenen kişilerarası bir süreç olarak tanımlamıştır. Özgüven'e (2001:284) göre çatışma, evlilik ile ilgili olarak eşlerden birinin, kendi isteklerini karşı tarafın engellediği ya da engellemek üzere olduğu algısı ile başlayan ve iki tarafın; algılarını, duygularını ve davranışlarını içeren bir süreçtir. Bradbury, Fincham ve Beach'e (2000:125) göre çatışma, bir bireyin davranışlarının diğer bireyin davranışlarını engelleyici şekilde olduğu gözlemlenen bir süreç olarak bilinmektedir. Evlilikte iki kişi arasındaki karşılıklı bağımlılık arttıkça, etkileşimler de artmakta ve anlaşmazlıklar için daha çok neden ortaya çıkmaktadır. Çünkü karşılıklı bağımlılık, kişinin potansiyelinin ortaya çıkarmasında, kişiler arası ilişkilere uyum sağlamasında ve kendini gerçekleştirmesinde engel oluşturmakta ve ruhsal bozukluklara zemin hazırlamaktadır (Altınova, Altundaş, 2015:95). Özellikle sıkıntılı süreçler, ekstrem olaylar ve geçiş dönemleri bireylerin çatışma olasılığını arttırmaktadır. Örneğin evlilik süreçleri içinde yaşanan işsizlik, hastalık, hamilelik, bebek ölümü gibi zor süreçlerde çatışma sıklığı daha baskın hissedilmektedir.

Kersten (1990:3), evlilik sorunları yaşayan bireylerle yaptığı ayrıntılı görüşmeler sonucunda, bireylerin evlilik çatışmaları açısından üç aşamadan geçtiklerini belirlemiştir. İlk aşamada, eşler beklentilerinin karşılanmaması nedeniyle hayal kırıklığı yaşamakta ve birbirlerini olumsuz bir şekilde değerlendirmeye başlamaktadırlar. Var olan bu aşamada halen, eşini hoşnut etme ve problemleri çözümleme çabaları da devam etmektedir. İkinci aşamada ise bireyler, evliliğin getirdiği kazanç ve kayıpları değerlendirmektedirler. Eşler, evliliği sürdürme ve ayrılma düşünceleri arasında gidip gelmektedirler. Son aşamada ise evliliğin sona erebileceği düşüncesi egemen olmakta ve problemlerden kaçınma, eşinden fiziksel olarak uzaklaşma gibi davranışlar görülmektedir.

Evlilik ilişkilerinde sürekli çatışma yaşayan ve çatışmaları mantıklı çözümlemelerle değil de genellikle hayal kırıklıkları, üzüntü ve küskünlükle sonuçlanan eşler gittikçe evliliklerinden aldıkları haz ve doyumu da kaybetmekte, eşlerin birbirlerine olan sevgilerinde, bağlılıklarında ve güvenlerinde de belli bir azalmaya sebep olmaktadır. Böylece ailenin stres seviyesi yükselmekte, aile ve evlilik fonksiyonlarında aksamalar ve bozulmalar ortaya çıkmaktadır. Eşlerin bitmeyen çatışmaları bireylerde fiziksel ve psikolojik hastalıklarla baş gösterirken, çatışma ortasında kalan çocuklarda da psikolojik hastalıklar ve davranış bozukluklarının ortaya çıktığı bilinmektedir.

Evlilikte Çatışmaya Neden olan Faktörler

Aile içi sorunlarla ile ilgili yapılan araştırmalar, ailede meydana gelen değişimler ve yeni aile kurgusundaki farklılaşmalar eşler arası çatışmalarda etkili olan yeni faktörleri gündeme getirmiştir. Dökmen'e (1996:82) göre kişilerarası çatışmalar kişisel faktörlerden, kültürel faktörlerden, rol farklılıklarından, sosyal ve fiziksel çevrelerden veya iletişim sürecinde verilen mesajın niteliğinden kaynaklanabilmektedir. Evlilikte yaşanan çatışmanın nedenlerine ilişkin öne sürülen görüşler arasında ise kişilik özellikleri, eşler arasındaki ilişkinin özellikleri ve çevresel özellikleri saymak mümkündür.

Bununla birlikte evlilik ilişkileri, eşlerin iyi oluş haline katkı sağladığı gibi kimi zaman ciddi bir çatışma alanı haline de gelebilmektedir. Eşlerin birbirlerinden veya evlilikten farklı beklentilere sahip olmaları, iletişim sorunları, sevgi eksikliği, kültürel farklılıklar, cinsel sorunlar, parasal konular, rol çatışmaları, güç mücadeleleri, alkol ve kumar gibi çeşitli alışkanlıklar, aldatma gibi konularda eşler sıklıkla çatışma yaşamaktadırlar (Şendil ve Kızıldağ 2005:118). Görüldüğü gibi çatışmanın birçok nedeni bulunmakta ve her birinin çözümünün birbirinden farklı olması gerektiği görülmektedir. Önemli olan çiftlerin evlilik uyumu içinde çatışmaları nasıl çözdükleri ve süreç içinde tekrarlayan sebeplerde nasıl tepki verdikleridir.

Kılıçarslan (2006), çiftler arasında çatışmaya neden olan faktörleri dört ana başlık altında toplamaktadır:

1. Kadın-erkek birlikteliğinden kaynaklanan psiko-sosyal sorunlar

2. Birlikte yaşamı sürdürmeye yönelik sosyo-ekonomik sorunlar

3. Anne-baba ve çocuklarla, anne-babanın yakınlarıyla ilgili sorunlar

4. Karı-kocanın cinsel sorunları

Eşler arası psiko-sosyal sorunlar; örf, adet, gelenek, inançlar, ahlaki yaptırımlar, toplumsal değerler gibi çok boyutlu etkileşimler sonucu ortaya çıkan sorunlar olarak açıklanabilir. Eşlerin aynı kültürü paylaşmaları, yemek, kutlama, yas, giyim ve yaşam şartlarındaki farklılıklar zaman zaman sorun oluşturmaktadır.

Sosyo-ekonomik sorunlar, alt sosyo-ekonomik kesimdeki ailelerde çatışma ve uyumsuzluk daha çok maddi ihtiyaçların sağlanamaması; orta ve üst sosyo-ekonomik kesimde ise duygusal etkileşim ve psikolojik faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ailede erkeğin tek çalışan kişi olması, kumar, içki ya da tembellik gibi alışkanlıklar, ekonomik yetersizlik ve maddi ihtiyaçların çoğu zaman bastırılmış ve gizli kalmış duygusal sorunları gün yüzüne çıkarmaktadır.

Ana-baba ve çocuklarla, ana-babanın yakınlarıyla ilgili sorunlar; Daha çok kuşaklar arası hayatı anlamlandırma, ihtiyaç belirleme ve duygusal farklılıklar ile kayınvalide gelin/damat ilişkilerinde meydana gelen girift ilişkiler bu tür sorunları doğurmaktadır. Aile içinde çocuklarla olan ilişkilerde özellikle aynı dili konuşmayan ve aynı temel kültürden beslenmeyen bireyler yaşamaktadır. Çocukların sosyal hayattan, eğitim sürecinden, sanal alemden, küresel kültürden ve modern hayattan elde ettikleri kazanımlar üst kuşakların hayat felsefesi ile örtüşmemekte ve ebeveyn çocuk çatışması yaşanmaktadır. Çocuklarla oluşabilecek sorunların önlenmesine yönelik en önemli koruyucu yöntemlerden birisi etkili iletişimdir (Taylan ve Genç, 2016). Aile içi iletişimde eşlerin çocuklarına karşı yaklaşımlarındaki bilinç düzeyleri, eğitim alt yapıları, eğilimleri, kurguları, ilgi basamakları ve gelişim süreçlerine uygun davranmaları konusundaki yeterlilikleri tartışma konusudur (Genç, 2016b:173).

Eşler arası cinsel sorunlar ise; belki de eşler arasında çatışma konularının en mahrem tarafını oluşturmaktadır. Eşlerin cinsel doyum sağlayabilmeleri için birbirini uyarabilmeleri ve cinsel duygularını paylaşabilmeleri gerekir. Cinsel ihtiyaçların giderilememesi, eşlerin cinsel duygularını birbirleri ile paylaşamaması, cinsel doyumun tek taraflı seyretmesi, cinsel dürtülerin yeterince uyarılamaması gibi sebepler açıkça ifade edilemediğinde buna bağlı olarak diğer sorunlar büyütülür ve dolaylı olarak basit gerekçelerle eşler arası çatışmalar çoğalır. Aile danışmanlığı tecrübelerimiz; cinsellikle ilgili sorun olarak şuur altına yerleşen, konuşulamayan, çözülemeyen ve bireyi rahatsız eden durumların aile içinde çatışma sebebi olarak gösterilen pek çok farklı sebebin tetikleyicisi olduğunu göstermiştir.

Bunların yanında diğer çatışma sebeplerine bakıldığında, eşlerin uyuşmayan kişilik özellikleri, çocuklar, akrabalar, arkadaşlar, maddi imkânlar veya imkânsızlıklar, meslek farklılıkları, zaman ve zamansızlık, ikamet edilecek yer, serbest zamanın nasıl geçirileceği, sosyal etkinlikler, ev işlerini kimin yapacağı, kimin kararının doğru olduğu, dinsel-mezhepsel farklılıklar, siyaset, hangi filme gidileceği, hangi evin veya arabanın alınacağı gibi konularda çatışmaların yaşandığı görülmektedir.

Weiten (1986) evlilikte çatışmaların; "eşlerin evliliğe yönelik gerçekçi olmayan mutluluk beklentileri, eşlerin birbirlerinden farklı rol beklentilerine sahip olmaları, evliliğe ilişkin ekonomik sorunlar, iletişim yetersizliği, akrabalara ilişkin sorunlar, eşler arası cinsel sorunlar, eşler arasında çocukların büyütülmesi ve disiplini ile ilgili fikir ayrılıkları, görüş farklılıkları, eşlerden birinin yeni ilgi alanları geliştirmesi, yeni bir ortam veya arkadaşlıklar kurması ve diğer eşin buna uyum sağlayamaması, eşlerin birbirlerinden farklı yönlerde kendilerini geliştirmeleri, kıskançlık, sadakatsizlik, eleştiri, aşkın bitmesi" gibi sorunlardan oluştuğunu söylemektedir (akt. Canel, 2007:33). Görüldüğü gibi evlilik ilişkisi içinde çatışma yaratacak fazlasıyla konu bulunmaktadır. Ancak tüm bu çatışma sebeplerini altında bireysellik, benmerkezcilik, özgürlükçülük, başatlık ve alttan almama olaylarının yattığı da yadsınamaz bir gerçektir.

Tezer (1986) Türkiye'de ve yurtdışında yapılan araştırmalardan yararlanarak evlilikte çatışma ve uyumsuzluğa yol açan faktörleri şöyle sıralamaktadır: Eşler arasındaki iletişim eksikliği, eşlerin sürekli tartışması, tatmin olunamamış duygusal gereksinimler, eşler arasındaki cinsel doyumsuzluk, eşlerin para yönetimine ilişkin anlaşmazlıkları, eşlerin kendi ailelerine ilişkin sorunları, çocuklara ilişkin sorunlar, evde otorite mücadelesi, şüphecilik, ayrımcılık ve sadakatsizlik, alkol ve madde bağımlılığı, fiziksel saldırganlık, boş zamanları kullanmada anlaşmazlık, politik görüş ve inançlardaki farklılıklar, ailedeki mevcut rollerin karmaşası.

Sosyal değişimle beraber ortaya çıkan bu sorunlara tek tek bakıldığında kadın ve erkeğin eşit olmaya başladığı dönemlerden sonra ortaya çıktığı dikkati çekmektedir. Geleneksel olarak yerleşmiş olan evin yükü, çocuk bakımı ev temizliği, yemek yapımı kadına ait olduğu kabul edilmiş ancak kadının iş hayatına girmesiyle kimin yemek yapacağı, kararları kimin alacağı, ev dışında kimin çalışacağı konuları artık bir çatışma sebebi haline gelmiştir. Geleneksel ailelerde maddi olarak bir ayrım olmadığı bilinmekte ve eşler arasında bunun bir sorun haline gelmediği görülmekteydi ancak modern çekirdek aile mensuplarının her birinin çalışması nedeniyle çatışma sebebi olmaktadır. Özellikle eşlerden birinin ebeveynine maddi ya da duygusal açıdan bağlı olması da artık modern hayatta bir sorun halini almaktadır. Geleneksel kültürde var olan evin en büyüğü ve erkeğinin evin reisi olduğu, karar mekanizmalarını tek elinde topladığı ve çatışma için ortam tanımadığı görülürken modern toplumda oluşmuş çekirdek ailelerde artık kararlar ortaklaşa alınmakta fikir ayrılıkları olduğunda ise süreç çatışmaya dönüşmektedir. Elbette ki bu çatışma kültüründe ekonomik ve teknolojik gelişmeler, sekülerleşme ve aile içi rollerde meydana gelen değişimlerin de etkisi oldukça büyüktür.

Bu konuda yapılan araştırmalar dikkate alındığında, evli kadınların sürekli sorun olarak yakındıkları ve karı-koca ilişkilerini bozan, eşler arası çatışmalara yol açan konular şöyle özetlenebilir; Evli kadınlar, kişi olarak kendi varlıklarını ortaya koyamadıklarından ve kocalarının kendilerine yeterince değer vermediklerinden yakınmakta, karı-koca arasındaki iletişim yetersizliğinden kaynaklanan bazı sorunların çözüme ulaşmadan devam ettiğinden sık sık tartıştıklarını, esas sorunlarının ne olduğunu bir türlü ortaya koyamadıklarını ileri sürmektedirler. Sağlıklı bir iletişim kuramadıklarından karı-koca birlikte ortak bir amaca ulaşmak yerine, birbirlerine zıt davranmaktadırlar. Eşlerin anne-babaları ve yakın akrabaları, karı-kocanın evlilik ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir. Karı-kocanın evde kimin ne yapacağı konusunda anlaşamamaları soruna neden olmaktadır. Ayrıca; eşler topluluk içinde birbirlerine karşı gösterdikleri ilgisizlikten ve kırıcı davranışlardan yakınmaktadır. Dışarıda çalışmayan, bütün gününü ev içinde geçiren evli kadınlar, kocaları akşam eve gelince bütün gün evde neler olup bittiğini sormadıklarından ve kendileriyle ilgilenmediklerinden yakınmaktadırlar. Bunun yanında evde çalışan kadın, kocasının dışarıda günü nasıl geçirdiğini merak etmekte ve eşi tarafından kendisiyle paylaşılmamasından rahatsız olmaktadır (Kılıçarslan, 2006).

Konu ile ilgili yapılan birçok araştırmada, eşler arasında yaşanan çatışmaların eşlerin bireysel tabanında çözülemeyeceği, evlilik süresince arka planda yer alan genel faktörlerin irdelenmesiyle sonuçlandırılabileceği düşünülmektedir. Kadının iş durumu, erkeğin eğitimi, ailenin geleneksellik düzeyi ve çevresel faktörlerle mutlaka bir bağlantı bulunmaktadır.

Ailede çatışmaya neden olan temel problemlerden biri; ailenin ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli gelirinin olmaması durumunda, harcamaların kontrolünün kimin elinde olacağıdır. Bu noktada eşlerin fikir birliğine varmaları evlilik uyumu açısından son derece önemli görülmektedir. Maddi konularda yaşanan sorunların temelinde genellikle, paranın yetersizliğinden öte, eşlerin ekonomik sıkıntının üstesinden nasıl geldiği ve sıkıntıyı nasıl paylaştığı göze çarpmaktadır (Terzioğlu ve Şener, 2002:3). Modern çekirdek ailenin bu çatışma faktörü geleneksel yapılı geniş ailelerde önemli bir faktör olarak görülmemekte, tüm maddi kararlar ve harcamalar erkek tarafından kontrol edilmektedir.

Türk toplumu geleneksel geniş aile formundan çıkarak çekirdek aile tipine hızla evrilmektedir. Çekirdek aile de modern çekirdek aileye dönüşmektedir. Modern çekirdek aile temel kriterlerini batı toplumlarından alarak evrensel bir çizgi takip etmektedir. Böylece bu yeni aile Türk kültüründen uzaklaşma eğilimi de göstermektedir. Ailede esas belirleyici nüvenin aile bireyleri olması yerine internet ve teknoloji olduğu dikkate alındığında, öz değerlerden kopuş ve yeni değerlerle tanışma hatta onları benimseme gündeme gelecek ve bu yeni değer doku uyuşmazlığı da beraberinde yeni çatışmaları getirecektir. Modern çekirdek aile Türk aile yapısı itibariyle birçok çatışmayı beraberinde getirmiştir.

Sonuç

Evlilik çatışmaları olumsuz evliliği, çatışmasız evlilik de her zaman iyi bir evliliği simgelediği söylenemez. Ancak çiftler arasında yaşanan çatışmalar eşlerin olumsuz davranışlarını arttırmakta, olumsuz davranışların artmasıyla çiftler daha fazla çatışmaya girmekte ve bu kısır döngü evlilikte doyum düzeyini düşürmektedir. Çatışma eşler arasındaki problemlerin çözümlenmesine yardımcı olmamaktadır. Aksine bireylerde kırgınlık, ümitsizlik, çaresizlik, hüzün, anlaşılamama hissi, öfke, kin, gibi olumsuz duyguların doğmasına sebep olmaktadır. Üstelik devam eden bu çatışmalar zaman içinde çiftlerin birbirlerine tepki vermeye başlamasına sebep olmakta ve bu tepkiler sözelde kalmayarak davranışsal olarak negatif tavırlara yol açmaktadır. Böylece çiftler arasında büyüyerek çoğalan bu çatışmalar boşanmaya kadar varmaktadır.

Geleneksel yapıdaki evlilik yaşamı rol dağılımında, kadınlar ev işleri ve çocukların bakımı ile yükümlüyken erkekler çalışmak ve maddi ihtiyaçları karşılamakla yükümlüdür. Ancak bu araştırmaya konu olan şekli ile kadının da çalışma hayatında aktif rol alması ve aile yapısında meydana gelen değişiklikler aileyi geleneksel yapıdan uzaklaştırmakta ve yeni aile yapısına uyum sürecinde problemler yaşanmaktadır. Tarihsel süreç içinde eşler arasında çatışmalar hep olmuş ve dönemsel olarak çatışmaların şekli ve gerekçeleri değişmiştir. Modern çekirdek aileyle gelen yeni kriterler, ailenin bireyselliği, çevresel faktörlere kapalı olması, bağımsız ailenin yapısının benimsenmesi, kadının ekonomik özgürlüğü gibi sonradan oluşan ve benimsenen özellikler doğal olarak eşler arasındaki çatışmanın nedenlerinin değişmesine sebep olmuştur.

Kadının iş hayatına girmesiyle birlikte işte ve evde talepler artmaya başlamış ve kadının anne olması durumunda, evde biriken işler ve paylaşılmak zorunda olunan roller eşler arasında stres kaynağı haline gelmiştir. Stresle beraber, eş olarak geçirilen zamanın kısıtlı olması, eşler arası rol çatışmaları, kadının ev işlerindeki paylaşımı yanlış ve adaletsiz bulması da evliliğin niteliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Aile içinde eşitlik isteyen kadınların kendilerini daha dezavantajlı algıladıkları ve evliliklerinde daha az doyuma sahip oldukları görülmektedir. Böylece kadınların eşlerinden talepleri ve baskıları artmakta, erkekler ise mevcut durumun korunması için direnç göstermekte, böylelikle eşler arasında çatışmalar artmaktadır.

Problemleriyle baş başa kalan ve problem çözme becerilerine sahip olamayan tecrübesiz aileler sorunlarının çözümünde yetersiz kalmaktadırlar. Ancak geleneksel toplumlarda aile içinde çıkan çatışmaları çözme ve aile bütünlüğünü koruma görevi amatörce aile büyükleri tarafından üstlenilmişti. Çünkü geleneksel ailelerde yaşa ve cinsiyete göre hiyerarşi oluşmuş, aile bireylerinin rolleri aile sınırları içerisinde belirlenmiş, yetki, denetim ve sorumluluk kişiler arasında paylaştırılmıştır. Böylece aile içi kuralsızlıklar eşler arasında çatışma yaratmamaktadır. Günümüz ailesinde ise kesin bir yetki ve rol paylaşımı bulunmamakta, birçok çatışma da bu alandan beslenmektedir. Modern ailede çocuklar için sınırları belli olmayan, ucu belirsiz esnek kurallar eşler arasında çatışma sebebi olabilmektedir. Yine geleneksel ailelerde eşler arası çatışma sözsüz, küsme, barışma, uzlaşma ve ani patlama şeklinde kendini gösterirken, modern çekirdek ailede çatışmalar seslerin yükselmesi, tartışma, kavga, mantıklı açıklama ile devam ederek uzlaşma veya boşanmayla sonuçlanabilmektedir.

Öneriler

Hızlı sosyal ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle değişen ailelerde eşler, bu değişimin olumsuz etkilerine maruz kalmıştır. Öncelikli olarak eşler arası ilişkilerin yapısında meydana gelen değişimlere bağlı olarak çatışmanın yapısı, sebep ve sonuçlarını analiz edecek yeni stratejiler geliştirilmelidir.

Aile kurumunu etkileyen olumsuz durumlara karşı sosyal devlet tarafından profesyonel çalışmalar yapılarak durumun iyileşmesi için uygulanabilir politikalar üretilmelidir.

Evlilik ilişkisi içinde çatışma yaşayan eşlerin çözüm yolu bulamayarak tartışma ve çatışmaların büyüyerek devam ettiği göz önünde bulundurularak, eşlerin sorunlarının çözümü için kolay ulaşılabilir aile danışma merkezleri yaygınlaştırılmalı ve işlevleri arttırılmalıdır.

Eşler arasındaki çatışmalar boşanma aşamasına gelmeden önce bir uzmandan yardım alınarak problem çözme konusunda eşler arasında farkındalık oluşturulmalıdır.

Eşlerin yaşadığı birçok çatışmanın altında bilinçsizlik yatmaktadır. Evlilik ve eş hakkında yeterli bilgisi bulunmayan ailelere; evlilik aşamasında evlilik öncesi eğitimleri ve evli iken evlilik eğitimleri verilerek eşler arasında bilinç oluşturulmalıdır. Ailelere verilecek olan bu eğitim

programının uzun vadede bir etkisi olup olmadığını belirlemek amacıyla izleme çalışmaları yapılmalı ve aksaklıklar kısa sürede düzeltilmelidir.

Sağlıklı iletişim uyumlu bir evliliğin ön koşullarından birisidir. İletişim, eşlerin birbirlerine açılması, birlikte olması ve düşünce alışverişini içerdiğinden, evlilik yaşamının kalitesini belirler. Eşler arasındaki iletişim yetersizliğinin evliliğe zarar verdiği düşünüldüğünden, iletişim sorunlarını çözmeden uyumlu bir evlilik sürdürmenin zor olduğu bilinmelidir (Özgüven, 2000; Ersanlı ve Kalkan, 2008). Bu nedenle evliliklerinde çatışma yaşayan ve bu durumdan olumsuz etkilenen eşler ve risk altında olduğu düşünülen aileler için çatışmayı çözme yönünde iletişim becerileri geliştirmeleri ve doğru kullanmalarını sağlayacak eğitim programları geliştirilmelidir.

Ailelere yönelik bu eğitimler ücretsiz olmalı ve eğitimlerde iletişim becerileri uygulamalı olarak aktarılmalı, çatışma çözüm stillerini geliştirilmeye yönelik danışmanlık hizmetleri verilmelidir.

Aile birlikteliğinin devamı ve mutluluğu için koruyucu, eğitici ve önleyici hizmetlere ağırlık verilmeli, boşanma oranlarının daha yüksek olduğu düşük ve orta sosyo-ekonomik seviyedeki ailelere öncelik verilmelidir.

Eşler evlilik kararı verirken gelecek planı yaparak karar vermeli, seçtiği eşin kendisine uygun aile, kültür, statü ve mesleğe uygun olmasına dikkat etmeli, aile hayatıyla ilgili evleneceği kişiyle etkileşim içinde olmalıdır.

Eşler çatışma esnasında; eşinin zihnini okumaya çalışmamalı, fikirleri önyargısız can kulağıyla dinlemeli, her daim olumlu tavrını korumalı, suçlama ve eleştiriden uzak durmalı, eşiyle aynı fikirde olmasa bile neden böyle düşündüğünü anlamaya çalışmalı ve onun fikirlerine saygı göstermelidir.

Çatışmasız ve mutlu bir ailenin en belirgin kavramları yardımlaşma, dayanışma, kaynaşma, karşılıklı anlayış ve empati, destekleme ve tahammüldür. Eşler bu kavramları aile içinde canlı tutmalı, çatışma doğuracak kavram, davranış ve uygulamalardan uzak kalmalıdırlar. Mutlu aile her konuda anlaşan eşler değil, ayrıştıkları konularda bile birbirlerine tahammül eden ve beraber olabilen eşlerden oluşan ailedir.

KAYNAKÇA

Alay, O., (2016). "Bingöl'de Evlenme Âdetleri", TurkishStudies - International PeriodicalfortheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic Volume 11/4 Winter 2016, p. 67-90 DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9081 ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Altınova, H. H.,Altundaş, O., (2015). "Kadınların Karşılıklı Bağımlılığı Ve Buna Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi", TurkishStudies - International PeriodicalfortheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic Volume 10/10 Summer 2015, p. 81-98 DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8170 ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Bradbury, N.B. Fincham, F.D. AndBeach, S.R., (2002). Evlilik Doyumunun Doğası Ve Belirleyicileri Üzerine Araştırmalar: Son On Yılın Derlemesi. Çeviren: Ş. Tutarel Kışlak. Türk Psikoloji Bülteni, 7(24-25), 120-129.

CanatanK. Ve Yıldırım E. (2013). Aile sosyolojisi, 4 bs, İstanbul: Açılım Kitap,

Canel, N.A. (2007). Ailede Problem Çözme, Evlilik Doyumu Ve Örnek Bir Grup Çalışmasının Sınanması. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Çağlak, U., (2017). "Göç Ve Parçalanmış Aile: Göçün Ardında Kalanların "Dönüş" Filmindeki Yansımaları" TurkishStudies - International PeriodicalfortheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic Volume 12/13, Spring 2017, p. 135-150 DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12001 ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Çınar, L. (2008). Evlilik Doyumu: Cinsiyet Rolleri Ve Yardım Arama Tutumu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Doğan, İ (2008), Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar, 8 bs. Ankara, Pegem Yayınevi.

Dökmen, Ü. (1996). Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Dündar, Z.Ö. (2012). Değişen Ve Değişmeyen Yönleriyle Aile: Yapısı, Türleri, İşlevleri, Ed. Nurşen ADAK. (Ed.). Değişen Toplumda Değişen Aile. Ankara: Desen ofset, 39-63

Ersanlı, K. Ve Kalkan, M. (2008). Evlilik İlişkilerini Geliştirme (Kuram ve uygulama) Nobel Yayın Dağıtım, Ankara

Genç, Y. (2016a) "Eşler Arası Sorunların Oluşumunda İletişimin Rolü" 1.Uluslararası İletişim, Edebiyat, Müzik Ve Sanat Çalışmalarında Güncel Yaklaşımlar Kongresi, 24-25 Mart, Kocaeli Wellborn Hotel'

Genç, Y. (2016b) "Ebeveyn Bakış Açısıyla Çocuklarla Aile İçi Sorunların Oluşumunda İletişimin Etkisi", I. Uluslararası Kadın Çocuk Sağlığı Ve Eğitimi Kongresi, 14-14 Nisan 2016, Kocaeli Wellborn Hotel, http://www.kadincocuksagligiveegitimkongresi.org/icerik/kadin-cocuk-sagligi-ve-egitimi-kongresi/kongre-kitaplari.html

Genç, Y.,Seyyar A. (2010). "Sosyal Hizmet Terimleri (Ansiklopedik Sosyal Pedagojik Çalışma Sözlüğü)", Sakarya Kitabevi,

Güven, N. &Sevim, S. A. (2007). "İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ve Algılanan Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumunu Yordam Gücü", Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3 (28), 49-61.

Hatipoğlu, Z. (1993). "Kadın Ve Erkeklerin Evlilik Doyumlarında Evlilik Çatışmasının Ve Bazı Demografik Değişkenlerin Rolü". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Karaca, Ş., (2013). Modernleşme Dönemi Türk Romanında Evden Kaçan Ve Eve Sığınan Kadınlar, TurkishStudies - International PeriodicalForTheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic Volume 8/1 Winter 2013, p.1817- 1827, ANKARA-TURKEY

Kertsen, K.K. (1990). The process of marital disaffection: Interventions at various Stages. Family Relations, 39 (3).

Kılıçarslan, F. (2006). Çocuk Ve Aile Sorunlarının Terapi İle Tedavisi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kır, İ.(2011). Toplumsal Bir Kurum Olarak Aile, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, S.36, s.381-404

Kottak, C.P. (2002), Antropoloji- İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış, Ankara: Ütopya Yayınları

Özgüven, İ. E. (2000). Evlilik Ve Aile Terapisi. Ankara: Pdrem Yayınları

Özgüven, İ. E. (2001). "Ailede İletişim Ve Yaşam". Ankara: Pdrem Yayınları.

Sami, K., (2017). "Göç Ve Kent(li)leşme Bağlamında Taziye Ev(ler)inin Toplumsal, Kültürel Ve Mekânsal Dönüşümleri:Diyarbakır Kent Örneği", TurkishStudies- International PeriodicalfortheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic Volume 12/13, Spring 2017, p. 457-476 DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11828 ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Sayıl, I. (1994), Ruh Sağlığı Sorunu Olarak Şiddet, Kriz Dergisi, S.2, s.273

Şendil, G.,Kızıldağ, Ö., (2005). "Evlilik Çatışması Ve Çocuk", İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Şengül Öner D., (2013) "Evli Bireylerin Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri Ve Evlilik Uyumlarının İncelenmesi" Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi Ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi Ve Danışmanlığı Programı, Yüksek Lisans Tezi

Tarhan, T (2006). Evlilik Psikolojisi: İstanbul: Timaş Yayınları.

Taylan, H. H., Genç, Y. (2016). "Lise Öğrencilerinin İnternet Kullanım Eğilimleri" 1.Uluslararası İletişim, Edebiyat, Müzik Ve Sanat Çalışmalarında Güncel Yaklaşımlar Kongresi, 24-25 Mart, Kocaeli Wellborn Hotel'

Taylan, H.H. (2009). "Türkiye'de Köy Ailesinde Aile İçi İlişkiler", Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı: 22.

Taylan, H.H. (2016). "Sakarya Üniversitesi Öğrencileri Penceresinden Türkiye'de Aile İçi Sorunlar", International Congress on Political, EconomicandSocialStudies (ICPESS) 2016-İstanbul, 24-26 Ağustos 2016.

Terzioğlu, R.G.,Şener, A., (2002). "Ailede Eşler Arası Uyuma Etki Eden Faktörlerin Araştırılması". Ankara: Aile Araştırma Kurumu.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2016) (www.tüik.gov.tr